

Sint-Maarten
algemeen ziekenhuis
emmaüs

Radiotherapie bij borstkanker

Radiotherapie - Route 989

Je afspraken

Simulatie

Intakegesprek:

..... dag ..... / ..... / ..... om ..... uur.

Gelieve je rechtstreeks aan te melden aan het onthaal op de dienst radiotherapie (route 989, niveau -1) via de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed).

Nuchter Ja Neen

Allergie Ja Neen

Zwanger Ja Neen

Eerste behandeling

..... dag ..... / ..... / ..... om ..... uur.

Je hoeft je niet meer aan te melden aan het onthaal, enkel het kaartje inscannen en plaats nemen in de wachtzaal.

Aantal behandelingen .....

Je behandelende arts

dr. D. De Bal dr. A. Pelgrims dr. J. van der Veen

dr. A. De Caluwé dr. M. Thomas

dr. C. Draulans dr. V. Vandeputte

Contact: 015 89 29 80

In deze brochure vind je informatie over de verschillende stappen van je bestralingsbehandeling. Tevens geeft het bijkomende informatie over de mogelijke neveneffecten die je kan ervaren. Als je hier geen antwoord vindt op je vraag, aarzel dan niet om uitleg te vragen aan een medewerker.

1. Inleiding

Radiotherapie is een veelgebruikte methode om borstkanker te behandelen. Ze wordt ook wel “bestraling” genoemd.

Bijna alle patiënten met borstkanker krijgen tijdens hun behandeling bestralingen toegediend, vaak na een chirurgische ingreep en al of niet in combinatie met chemo en/of hormonale en /of target-therapie.

De bestraling is erop gericht om kwaadaardige cellen te doden of om lokaal een betere controle te krijgen op het verloop van de ziekte.

Dankzij de technologische vooruitgang kunnen we tegenwoordig heel precies bestralen. Dit verhoogt de doeltreffendheid van de radiotherapie en vermindert de bijwerkingen.

Bestralingen bij borstkanker kunnen echter wel enkele tijdelijke bijwerkingen veroorzaken. Deze bijwerkingen zijn steeds plaatselijk en meestal van voorbijgaande aard. Een aantal weken na het beëindigen van de bestralingen genezen deze bijwerkingen meestal volledig. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken er weinig van.

We hopen je met deze brochure voldoende info te geven om met vertrouwen aan je bestralingsbehandeling te beginnen. Als je hier geen antwoord vindt op je vragen, stel ze dan gerust aan het team dat jou verzorgt.

2. Rondleiding

De dienst radiotherapie organiseert om de 14 dagen rondleidingen voor jou en je familie. Verpleegkundigen en technologen geven een korte presentatie over de werking van radiotherapie, gevolgd door een bezoek aan de bestralingsbunkers en de bedieningsruimte. Er is voldoende tijd om vragen te stellen.

Inschrijven is verplicht en kan op tel. 015 89 29 80 (maximaal 4 personen, jezelf inclusief). Aanmelden bij aankomst is niet nodig, neem gerust plaats in een van de wachtzalen. De verpleegkundigen en technologen komen je daar ophalen.

3. Je behandelend team

Een team van specialisten staat voor jou klaar tijdens je behandeling:

Je **radiotherapeut-oncoloog** is een arts die gespecialiseerd is in de behandeling van kanker door bestraling. Ook al voert hij/zij je bestraling niet persoonlijk uit, er is wel altijd een radiotherapeut-oncoloog aanwezig op de dienst tijdens de uren van bestraling. Als je tijdens de behandeling problemen zou ondervinden, vraag dan naar deze arts via je verzorgend team.

Medische fysici en planningsverpleegkundigen staan in voor de controle van de bestralingstoestellen. Ze werken je bestralingsplan ook mee uit.

Een **verzorgend team** van verpleegkundigen en technologen hebben met jou het meeste contact. Zij zijn op de hoogte van je aandoening en de details van je behandeling. Ze begeleiden je doorheen het hele traject en staan altijd voor je klaar. Met elke vraag kan je bij hen terecht.

Indien nodig kan je ook een beroep doen op een psycholoog, sociaal verpleegkundige, sociaal assistent, diëtist, ...

Aan het **onthaal** kan je terecht voor al je praktische vragen en afspraken.

4. Je behandelingstraject

A. Consultatie

Tijdens je eerste afspraak met je arts zal hij/zij je medisch dossier met jou bespreken en uitleggen welke behandeling hij/zij voorstelt. Ook hoor je welke neveneffecten kunnen optreden. Het opstarten van een bestralingsbehandeling gebeurt in overleg met je huisarts en andere specialisten die je opvolgen. Daarnaast leggen we tijdens deze consultatie de verdere afspraken op de bestralingsdienst vast.

B. Simulatie

Gelieve je voor deze afspraak rechtstreeks aan te melden op het onthaal van de dienst radiotherapie. Deze is te bereiken via de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed) op route 989 op niveau - 1. Het is niet nodig om je aan te melden aan het onthaal van de zij-ingang op niveau 0.

Intakegesprek

Tijdens dit gesprek geeft de verpleegkundige je alle praktische informatie over je bestralingsbehandeling.

- De afspraken voor je behandeling worden met jou overlopen.
- Informatie over de parking: tijdens de behandelingen kan je gratis gebruik maken van onze parking (parking 1).
- Je ontvangt een persoonlijk kaartje met streepjescode. Dit breng je steeds mee wanneer je voor je bestraling komt.
- Aan de ingang radiotherapie kan je je aanmelden door deze streepjescode in te scannen. Verpleegkundigen gebruiken deze streepjescode ook om je bestralingsdossier te openen.
- Er wordt een foto genomen om je dossier te vervolledigen.
- De voorbereidende simulatie/scan wordt met jou overlopen.
- Je krijgt informatie over het praktische verloop van je bestralingsbehandeling.
- De mogelijke bijwerkingen worden overlopen, alsook praktische tips.
- Aarzel niet om je vragen te stellen.

Vorbereidende simulatie/scan

Elk lichaam is anders. Voor we starten met je behandeling, wordt nauwkeurig het te bestralen gebied bepaald. We vragen je de houding aan te nemen die je bij de therapie zal moeten aanhouden zodat we met een CT-scan een simulatie kunnen maken. Alle informatie van de simulatie wordt doorgegeven aan de medische fysici van de dienst. Zij zijn verantwoordelijk voor de technische aspecten van de bestraling. De radiotherapeut-oncoloog en de medische fysicus bepalen in overleg je behandelingsplan.

C. Behandeling

- De eerste bestraling volgt meestal verschillende dagen na de simulatie. Die tijdspanne is nodig om het plan op te stellen en de nodige berekeningen uit te voeren.
- Elke bestraling op zich duurt slechts een aantal minuten. Met behulp van 3D-camera's word je gepositioneerd in dezelfde houding als tijdens de simulatie.
- Het bestralingstoestel draait en maakt geluid. Probeer je zo goed mogelijk te ontspannen. Het is belangrijk niet te bewegen en niet te praten tijdens de behandeling.
- Tijdens je behandeling ben je alleen in de kamer, maar je verzorgend team volgt alles via camera en kan je horen.
- Voor elke bestraling worden controlefoto's genomen om de houding te controleren en zo nodig bij te sturen. Soms is het nodig om meerdere foto's te nemen, waardoor de behandeling iets langer duurt. Dit kunnen we niet altijd op voorhand voorspellen.
- De bestralingstoestellen voldoen aan hoge veiligheidsvoorwaarden. Indien er een probleem is met een toestel, wordt dit zo snel mogelijk opgelost. Dit kan soms leiden tot onverwachte vertraging.

Je krijgt een bestralingsplan dat volledig op jou is afgestemd

Heb je familie of vrienden die al eens radiotherapie hebben gekregen? Weet dan dat elk bestralingsplan verschilt van persoon tot persoon. Er moet immers rekening gehouden worden met verschillende factoren.

Het aantal bestralingen dat je moet ondergaan weerspiegelt in geen geval de ernst van je aandoening. Je bestralingsplan is uniek en wordt speciaal voor jou opgesteld door je behandelend team.

Vervoer

Voor een bestralingsbehandeling is een opname in het ziekenhuis meestal niet nodig. Je komt volgens afspraak en gaat na elke bestraling terug naar huis. Zorg je zelf voor vervoer of krijg je hulp van derden? Je ziekenfonds komt steeds tussen in de vervoerskosten. De laatste dag van je behandeling krijg je hiervoor een attest dat je zelf binnenbrengt bij je ziekenfonds.

Indien je zelf niet over vervoer beschikt kan je vervoer aanvragen via je ziekenfonds.

5. Mogelijke reacties op de bestralingsbehandeling

A. De huid

Door de behandeling kan je huid droger en gevoeliger aanvoelen. Er kan ook jeuk optreden. Huidreacties ontstaan meestal rond de derde week van de behandeling. Ze nemen dan geleidelijk toe en kunnen nog doorlopen tot enkele weken na het beëindigen van de behandeling. De huid verkleurt meestal licht- tot donkerrood. Soms kunnen er gevoelige plaatsen ontstaan, met eventueel blaasjes en open wondjes. Uitzonderlijk veranderen de open wondjes in vochtige plekken. Deze klachten treden vooral op in de huidplooiën (onder je borst, in je oksel).

De huid begint zich twee tot drie weken na de laatste bestraling weer te herstellen. Vraag raad aan je arts of verzorgend team als je huidirritatie ondervindt. Zij geven je de nodige informatie. Bij ernstige huidirritatie krijg je, na eventueel overleg met de wondzorgverpleegkundige, steeds de gepaste producten mee om je huid optimaal te verzorgen. De adviezen en verzorging die je krijgt zijn steeds gratis. De gebruikte materialen en verbanden worden aangerekend.

Adviezen

- Smeer je huid vanaf de eerste dag drie maal per dag in met de vochtinbrengen de crème die je radiotherapeut je aanraadt (bv. Flamigel). Belangrijk is wel dat de bestraling steeds op een droge, propere huid uitgevoerd wordt.
- Neem bij voorkeur een douche in plaats van een bad.
- Kies voor een neutrale zeep (glycerinezeep).
- Was en droog de bestraalde huid voorzichtig: niet wrijven maar deppen.
- Scheer je oksel niet tijdens de bestralingsbehandeling.
- Ga niet naar zwembaden, sauna's of zonnebank.
- Vermijd krabben of wrijven van de huid.
- Draag eventueel een BH zonder beugels, sportbeha of katoenen kledij waardoor kledij niet knelt of schuurt.
- Bescherm je huid tegen rechtstreeks zonlicht.

Na de bestralingsbehandeling

Blijf bovenstaande adviezen toepassen tot je huid volledig hersteld is.

Onderging je een borstamputatie wacht dan met het aanschaffen van een definitieve prothese tot je huid volledig hersteld is.

Tot een jaar na de behandeling: bescherm je huid tegen direct zonlicht en gebruik een zonnwerend product met een hoge beschermingsfactor.

B. Sliklast

Bij bestraling van sommige klierstreken kan je na een tijdje last krijgen bij het slikken. Het slokdarmslijmvlies is gevoeliger voor de bestraling dan de huid. De sliklast begint meestal rond de derde week van de bestraling. Nadat de behandeling beëindigd is, vermindert de pijn snel en verdwijnt ze na enkele dagen.

Wanneer je sliklast ondervindt, bespreek dit dan zeker met je verzorgend team of arts. Het aanpassen van de voeding kan de sliklast verzachten. Ook een milde pijnstillers (Dafalgan, Perdolan) kan de pijn verzachten. Indien noodzakelijk kan je behandelende arts ook een lokale pijnstilling voorschrijven.

C. Vermoeidheid

Sommige patiënten krijgen last van vermoeidheid. De wijze waarop en de mate waarin de vermoeidheid optreedt, verschilt voor iedereen. Je lichaam heeft extra energie nodig voor je psychisch en lichamelijk herstel. Het belangrijkste is dat je naar je lichaam luistert. Probeer een normaal levensritme aan te houden maar neem indien nodig korte rustpauzes.

D. Vochttopstapeling in de borst (oedeem)

De plaats waar je bestraald wordt kan wat zwellen. De borst kan dan licht opgezet zijn. Dit is van tijdelijke aard. Wanneer de borst niet alleen gezwollen, maar ook rood is en pijnlijk en warm aanvoelt dan meld je dit best aan je verzorgend team. Ook wanneer je koorts krijgt, moet je dit melden.

E. Lymfoedeem van de arm

Wanneer alle lymfeklieren zijn weg genomen uit de okselholte (okselevidement) is de circulatie van lymfevocht hier verstoord. Hierdoor kan er zich lymfevocht opstapelen in je arm waardoor deze dikker wordt en je huid gespannen aanvoelt. Dit is lymfoedeem.

Lymfevaten hebben een belangrijke functie in het bestrijden van infecties. Wanneer enkele lymfeklieren zijn weggenomen (sentinel) kan deze functie deels verstoord zijn. Elk wondje of insectenbeet in deze arm kan dan lijden tot een ontsteking van de lymfevaten.

De voornaamste symptomen van een ontsteking zijn: zwelling van de arm, rode vlekken op de arm, pijn, een algemeen gevoel van onwel zijn en mogelijk ook koorts. Vraag zeker raad aan je behandelend team wanneer deze symptomen optreden.

Adviezen

- Vermijd overbelasting van de arm: je zal snel ondervinden wat de maximale toelaatbare belasting van je arm is.
- Regelmatige bloedafnames, infusen of bloeddrukcontroles in deze arm zijn af te raden.
- Vermijd blootstelling aan extreme temperaturen (koude en warmte): geen sauna's, geen baden boven 38°C, ...
- Ontsmet steeds alle wondjes, hoe klein ook. Verwittig je (huis-)arts bij de eerste tekenen van infectie.

6. Opvolging tijdens de behandeling

Je kan steeds terecht bij het verzorgend team met vragen en problemen, hoe onbelangrijk deze ook lijken. Wekelijks word je opgevolgd door je arts aansluitend op je bestraling.

Op het einde van je behandeling krijg je een afspraak voor de eerstvolgende controle bij je verwijzend arts. Je blijft onder controle om het effect van je behandeling verder op te volgen.

7. Hoe de dienst radiotherapie te bereiken?

De dienst radiotherapie is te bereiken via parking 1 en de zij-ingang van het ziekenhuis (rechts naast spoed).

Dienst radiotherapie route 989, niveau -1.

Tel. 015 89 29 80

E19 ← R6 → Sint-Katelijne-Waver

AZ Sint-Maarten
Liersesteenweg 435
2800 Mechelen

tel. 015 89 10 10
azsintmaarten@emmaus.be
www.azsintmaarten.be

© **vzw Emmaüs - AZ Sint-Maarten**

Overname van deze tekst en/of illustraties voor commerciële doeleinden of voor gebruik in een publicatie is enkel mogelijk na toestemming van de directie van AZ Sint-Maarten. In ieder ander geval moet de bron vermeld worden.

vzw Emmaüs - Edgard Tinellaan 1c - 2800 Mechelen
RPR Antwerpen-Mechelen - BE 0411.515.075

B0306 05-09-2023